

Studievertraging: een bewuste keuze?

Onderzoeksrapport

**Stichting OER 2010-2011
Februari 2011**

Stichting Onderwijs Evaluatie Rapport
Achter Sint Pieter 25, kamer W206
3512 HR Utrecht

www.stichting-oer.nl

info@stichting-oer.nl (algemeen)

onderzoek1@stichting-oer.nl (voor vragen en opmerkingen over dit onderzoek)

Het 22^e bestuur van Stichting OER bestaat uit:

Lucinda van Ewijk (voorzitter)

Daniëlle Fictorie (onderzoekscoördinator 1/secretaris)

Sonja Kleij (onderzoekscoördinator 2/penningmeester)

Samenvatting

Dit onderzoek kan gezien worden als het eerste representatieve onderzoek onder Utrechtse studenten naar hun perspectief op studievertraging. 46,5% van de 802 onderzochte studenten heeft studievertraging. Van de studenten die in 2006 zijn begonnen en die nu dus vier jaar studeren zegt 71% vertraagd te zijn.

De belangrijkste oorzaken voor de al opgelopen studievertraging zijn het niet halen van vakken doordat studenten zich niet goed voorbereiden, een verkeerde studiekeuze, persoonlijke omstandigheden, te moeilijke vakken en het volgen van een tweede studie.

Een meerderheid van de vertraagde studenten vindt het 'niet erg' dat zij langer studeren en bijna een kwart had de studievertraging niet willen voorkomen. Dit bewijst dat een groot deel van de studenten kiest voor activiteiten die studievertraging opleveren: zij ervaren het als iets nuttigs.

Centraal in ons onderzoek staat de vraag waarom studenten vertraging oplopen: door te kiezen voor bepaalde activiteiten naast hun studie duurt het langer voordat zij hun diploma behalen. De belangrijkste en meest geldige motieven voor vertraging blijken studiegerelateerd te zijn: het volgen van extra vakken, studeren in het buitenland, een tweede studie en een (extra) stage. Ook 'werken om de studie te betalen' wordt gezien als een geldige reden. Genieten van het studentenleven wordt door de studenten als minst geldige reden voor vertraging gezien.

De meeste studenten denken zelf vertraging op te lopen door het volgen van extra vakken, door studeren in het buitenland en door het volgen van een tweede studie. De luie, feestende student bestaat bijna niet meer.

Alhoewel veel studenten aangeven dat zij er al alles aan doen om zo snel mogelijk te studeren, kan in ogen van studenten de universiteit hier aan bijdragen door betere begeleiding, het beter roosteren van vakken en meer of betere voorlichting. Een flexibele houding van de universiteit kan studievertraging beperken of voorkomen.

Het kabinet heeft plannen om te bezuinigen op het hoger onderwijs door onder andere lang studeren hard aan te pakken. Eén op de vier studenten zegt hierdoor sneller te gaan studeren. Hieronder vallen niet de studenten die nu al zo snel mogelijk studeren. Sneller studeren kan door minder nevenactiviteiten naast de studie te doen, wat leidt tot minder kennis en vaardigheden bij studenten en een verschraling van het studentenleven.

Eén op de acht vertraagde studenten was liever een andere studie gaan doen nu zij op de hoogte zijn van deze plannen. Ook had 26% van de vertraagde studenten liever gezorgd voor minder vertraging nu deze plannen zo'n invloed op hen gaan hebben.

Inhoud

1. Voorwoord	2
2. Inleiding	4
3. Theoretisch kader	6
4. Onderzoeksmethode	9
5. Analyse	11
5.1 Beschrijving onderzoeksgroep	11
5.2 Al opgelopen studievertraging	12
5.3 Oorzaken voor opgelopen studievertraging	14
5.4 Ernst studievertraging	17
5.5 Motieven voor studievertraging	18
5.6 Gevolgen kabinetsplannen	21
5.7 Suggesties voor beleid UU	22
6. Conclusie	25
7. Discussie	28
8. Literatuur	30
Bijlage 1: Verslaggeving interviews	31
Bijlage 2: Enquête	33

1. Voorwoord

Het 22^e bestuur van Stichting Onderwijs Evaluatie Rapport (OER) presenteert u, met gepaste trots, het eerste onderzoeksrapport van het academisch jaar 2010 – 2011. Toen wij in september 2010 begonnen met dit onderzoek naar studievertraging, hadden wij nooit verwacht dat het tot zoiets groots uit zou groeien. We werden een paar weken later ingehaald door de actualiteit. Mark Rutte, Maxime Verhagen en Geert Wilders kwamen met een regeer- en gedoogakkoord naar buiten, en de gevreesde bezuinigingen op het onderwijs werden waarheid. De zogenaamde 'Halbe-heffing' werd naar voren geschoven. Langstudeerders zouden met ingang van volgend collegejaar beboet worden voor hun vertraging. De verontwaardiging was groot en het onderwijsland kwam in actie, met studiemarathons, cortèges rond het Binnenhof en een groot protest op het Malieveld in Den Haag.

Deze ontwikkelingen betekenden voor Stichting OER een groei in de belangstelling voor ons onderzoek. Politici, de Universiteit Utrecht, landelijke studentenorganisaties: iedereen vroeg naar ons onderzoek. De druk was dan ook groot. Maar ondanks alles kan ik zeggen dat we, met name dankzij het goede werk van onze eerste onderzoekscoördinator Daniëlle Fictorie, een indrukwekkend en bijzonder nuttig onderzoek hebben afgeleverd.

Studievertraging is een thema dat binnen ons bestuur erg speelt. Daniëlle is inmiddels zesdejaars student en hoopt binnenkort maar liefst twee bachelor- en twee masterdiploma's in handen te hebben. Sonja volgt naast haar studie Literatuurwetenschappen een honoursprogramma en is actief in drie besturen. Ik zelf heb bewust gekozen voor een jaar uitloop, om mezelf te verbreden en verdiepen voordat ik een researchmaster ga volgen in Gent. Maar ook buiten ons bestuur is studievertraging, of studiesucces, een belangrijk thema. Een groot deel van de studenten krijgt hiermee te maken. Waarom deze studenten vertraging op hebben gelopen en hoe zij hierover denken is natuurlijk uitgebreid terug te vinden in ons rapport.

Dit onderzoek had uiteraard niet tot stand kunnen komen zonder de hulp van een aantal mensen. Allereerst willen wij de 830 bachelor- en masterstudenten bedanken die de tijd en moeite hebben genomen om onze enquêtes in te vullen of mee te werken aan de interviews. Ook willen wij de docenten van deze studenten bedanken. Zij hebben een paar minuten van hun colleges aan Stichting OER afgestaan zodat wij ons onderzoek konden verrichten. Daarnaast gaat onze dank uit naar Felipe Salvé, de beleidsmedewerker Onderzoek en Onderwijs die al een aantal jaar tijd vrijmaakt om Stichting OER te helpen met haar onderzoek. Tenslotte bedanken wij onze Raad van Advies, die altijd voor ons klaarstonden met gevraagd – en ongevraagd – advies, waarmee we ons onderzoek naar het huidige niveau hebben kunnen tillen.

Stichting OER is trots op dit onderzoek. Wij hopen dan ook dat de resultaten uit dit rapport gebruikt zullen worden in de besluitvorming omtrent studievertraging en op die manier bij zullen dragen aan de verbetering van het onderwijs aan de Universiteit Utrecht.

Lucinda van Ewijk

Voorzitter Stichting Onderwijs Evaluatie Rapport 2010 - 2011

2. Inleiding

Er is al veel onderzoek gedaan naar studierendement, studiesucces en studievertraging. Al deze onderzoeken zijn verricht vanuit het perspectief van de universiteit. Als de instelling maar zorgt voor een goede voorlichting, veel begeleiding in het eerste jaar, een studeerbaar curriculum, niet te weinig maar ook niet te veel contacturen, goede docenten en effectieve toetsing... dan komt het allemaal vanzelf goed. We weten dat vooral vrouwelijke studenten met een hoog eindexamencijfer, veel zelfvertrouwen en interesse in de studie het goed doen. Al deze kenmerken hebben een significante positieve invloed op hun studieresultaten. Waarom wil Stichting OER dan nóg een onderzoek doen naar studiesucces?

Stichting Onderwijs Evaluatie Rapport (OER) is een onafhankelijke, door studenten gerunde organisatie die onderzoek doet naar de kwaliteit van het onderwijs aan de Universiteit Utrecht. Elk jaar worden twee onderzoeken uitgevoerd. Dit onderzoek naar studievertraging is het eerste onderzoek van het bestuur 2010-2011. Uniek aan de onderzoeken is dat het perspectief van de student centraal staat. Daarmee vormen de onderzoeken een waardevolle toevoeging aan bestaande onderzoeken.

Met alle reeds uitgevoerde onderzoeken naar studievertraging zou verwacht kunnen worden dat het rendement hoog is. We weten heel veel en deze kennis wordt ook toegepast: er wordt volop geïnvesteerd om het rendement te verbeteren. Toch lijkt een deel van het geld verspild te zijn. Een gevleugelde uitspraak uit de marketing-industrie, namelijk "Half the money I spend on advertising is wasted; the trouble is I don't know which half", is hier wellicht op van toepassing. Onze universiteit investeert veel, en met succes: de rendementen zijn hoger dan op andere universiteiten. Maar hoe kan het dat de rendementen niet nóg hoger zijn? Welk deel van de investeringen is verspild? Wij hebben niet de illusie dat wij op deze vraag een goed antwoord kunnen geven. Wel denken wij te kunnen bijdragen aan een antwoord op de vraag wáárom deze investeringen niet zo succesvol zijn.

In onze ogen zijn er twee soorten vertraging: ongekozen en gekozen vertraging. De eerste groep studenten, de studenten met ongekozen vertraging, zijn vooral de studenten met een verkeerde studiekeuze. Zij vallen meestal uit in het eerste jaar, omdat zij verkeerde verwachtingen van de studie hadden of omdat blijkt dat zij niet de capaciteiten hebben om de studie succesvol af te ronden. Uit onderzoek blijkt dat deze studenten gebaat zijn bij betere voorlichting en begeleiding, maar de belangrijkste remedie voor hen is zo snel mogelijk te stoppen en een studie te zoeken die wel aansluit op hun interesses en capaciteiten.

Daarnaast zijn er de studenten die de capaciteiten en de motivatie hebben om op zonder studievertraging af te studeren. Toch studeren zij ook langer dan de nominale studieduur. Hoe kan dit? Waarom studeren deze studenten niet sneller? Meer? Beter?

De kabinetsplannen brengen ingrijpende gevolgen met zich mee voor vertraagde studenten. In hoeverre heeft dit invloed op de studieplanning van studenten?

Onderzoeksvraag

Onze eigen ervaringen en de ervaringen van studenten in onze omgeving lijken een antwoord op deze vragen te geven. Studenten lopen vertraging op, omdat ze daar voor kiezen: ze maken een bewuste keuze voor activiteiten die vertraging opleveren. Veel studenten lijken niet in vier jaar te willen afstuderen. Ons onderzoek richt zich daarom op deze gekozen studievertraging. Dit wordt onderzocht aan de van de volgende deelvragen:

1. In hoeverre hebben studenten de intentie om hun studie af te ronden in de nominale studietijd?
2. Wat zijn in de ogen van studenten geldige motieven om studievertraging op te lopen?
3. In hoeverre kan de Universiteit Utrecht invloed uitoefenen om deze studenten toch te bewegen eerder af te studeren?

Door een enquête te houden onder ruim 800 Utrechtse studenten hopen wij meer te weten te komen over hun motieven voor studievertraging en de gevolgen van de kabinetsplannen.

Leeswijzer

In dit rapport zal eerst een theoretische onderbouwing worden gegeven, gevolgd door een methodologische beschrijving van onze onderzoeksofzet. Vervolgens volgt in hoofdstuk 5 een beschrijving van de onderzoeksgroep en een uitgebreide analyse van de onderzoeksresultaten: de omvang van en oorzaken voor de al opgelopen studievertraging van de onderzoeksgroep, een oordeel van vertraagde studenten over de ernst van hun vertraging, motieven voor vertraging, de gevolgen van de kabinetsplannen en tot slot een aantal suggesties voor het beleid van de Universiteit Utrecht. Alle significante verbanden die hierin genoemd worden zijn uiteraard statistisch onderbouwd. Omwille van de leesbaarheid zijn deze details niet opgenomen in het rapport.

In hoofdstuk 6 worden conclusies getrokken gebaseerd op deze analyse. In hoofdstuk 7, de discussie, wordt gereflecteerd op het onderzoek. Als bijlagen zijn samenvattingen van de gehouden interviews (bijlage 1) en de gebruikte vragenlijst (bijlage 2) toegevoegd.

3.Theoretisch kader

Studievertraging en financiering van het hoger onderwijs

Studievoortgang, studierendement, studievertraging zijn begrippen die de meeste mensen bekend in de oren klinken. Er is namelijk veel aandacht voor het studiesucces van studenten. Studenten doen vaak (veel) langer over hun studie dan dat strikt noodzakelijk is: zij lopen dus vertraging op. Dat is niet iets van de laatste jaren. Toch is er juist nu veel aandacht voor, wat verklaard kan worden door de wijze van financiering van het hoger onderwijs. Volgens het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap worden universiteiten gefinancierd "op basis van het aantal afgestudeerden en een vaste verdeelsleutel" (Rijksoverheid, 2011). Voor een universiteit is het dus belangrijk dat studenten snel afstuderen, want dan pas brengen zij geld in het laatje. In een nieuw bekostigingsmodel (in te voeren per 2011) geldt het volgende: "De financiële verantwoordelijkheid van de overheid zal afgebakend worden op de nominale studieduur van de opleiding en op het volgen en succesvol afronden van niet meer dan één bachelor- en één masteropleiding." (Rijksoverheid, 2011). Universiteiten krijgen dus alleen geld voor studenten zolang ze nominaal studeren: zolang ze niet langer over hun studie doen dan noodzakelijk is. Het is voor universiteiten dus belangrijk om weinig vertraagde studenten te hebben.

Onderzoek naar studievertraging

Vanwege het belang dat universiteiten erbij hebben dat studenten op tijd afstuderen, is het niet verwonderlijk dat er veel onderzoek is verricht naar studievertraging. Dat gebeurt onder andere bij het Universitair Onderwijscentrum Groningen, waar Marjon Bruinsma in haar proefschrift een uitgebreid overzicht geeft van factoren die het studieresultaat beïnvloeden. Genoemd worden onder andere studentkenmerken als sekse, leeftijd en het gemiddeld eindexamencijfer, bijbaan, opleidingsniveau van de ouders, studieaanpak, interesse, betrokkenheid en motivatie van de student. Ook de kwantiteit (hoeveelheid contacturen) en kwaliteit van de opleiding (bijvoorbeeld kwaliteit van toetsing en cursusklimaat) worden hierbij betrokken. Een direct effect op studievoortgang hebben onder andere geslacht en het gemiddelde eindexamencijfer. (Bruinsma, 2003)

Een vergelijkbaar onderzoek naar studievoortgang is uitgevoerd door Muriël van der Berg. Ook zij keek naar studentkenmerken, zoals aanleg, inzet en sociale omgeving en door opleidingskenmerken, zoals curriculum- en tentamenorganisatie. Uit haar resultaten blijkt ook dat vrouwen gemiddeld vier maanden eerder afstuderen dan mannelijke studenten, met uitzondering van bij de technische studies. Ook het gemiddelde eindexamencijfer voorspelt hoe snel studenten afstuderen. Volgens Van den Berg (2002) heeft een bijbaan van meer dan 12 uur per week een negatief effect op de studieresultaten. Opleidingskenmerken zijn ook van invloed; hierbij valt te denken aan opbouw van samenhang van de

opleiding en de studeerbaarheid. Tegen haar verwachting in heeft Van den Berg geen verband gevonden tussen studiebegeleiding en studiesucces. (Van den Berg, 2002)

Henk van Berkel van de Universiteit van Maastricht voegt hier aan toe dat vroege studieprestaties een voorspeller zijn van later studiesucces. (Van Berkel, 2009) Dat wordt bevestigd door de Rijksuniversiteit Groningen, waar men in een rapportage stelt dat "Uit diverse onderzoeken is gebleken dat het eerste jaar zeer bepalend is voor het vervolg van de studieloopbaan van studenten en daarmee voor de studierendementen." (Rijksuniversiteit Groningen, 2006)

Rendementsverhogende maatregelen

Op basis van deze en andere onderzoeken hebben universiteiten veel geïnvesteerd in rendementsverhogende maatregelen. De Universiteit Utrecht heeft bijvoorbeeld het aantal herkansingen beperkt. Als 'sluitstuk van de rendementsbevorderende maatregelen' is aan de universiteit daarnaast een bindend studieadvies ingesteld aan het einde van het eerste jaar. 73% van de eerstejaars krijgt een positief advies. (BSA monitor, 2006; BSA rapportage, 2008a) Het landelijk gemiddelde ligt op 19% van de studenten die na het eerste jaar een negatief advies krijgen. (Inspectie van het Onderwijs, 2010)

Trots meldt de universiteit op haar website: "Utrechtse bachelorstudenten hebben verreweg het beste studierendement van alle Nederlandse universiteiten. Van alle studenten die in 2005 aan hun bacheloropleiding begonnen, had 55 procent binnen vier jaar het bachelordiploma behaald. Landelijk lag dit percentage aanzienlijk lager, namelijk 43 procent." (Universiteit Utrecht, 2011) In 2008 bleek al dat op één na alle opleidingen van de UU een beter rendement laten zien dan landelijk. (College van Bestuur, 2008b)

Behoeftte aan meer onderzoek

Met die goede rendementen en al het onderzoek dat is gedaan, zijn we er echter nog niet. Ten eerste is een 'goed' rendement maar relatief. De Universiteit Utrecht vermeldt dus trots dat 55% van de studenten erin slaagt om de bachelor in vier jaar af te ronden. Dat betekent dat 45% van de studenten daar niet in slaagt: zij lopen in de bachelor meer dan een jaar vertraging op en zijn dus, in termen van het kabinet, 'langstudeerders'. Dat veel studenten vertraging oplopen werd ook erkend bij invoering van het BSA: het streven toen was dat 80% van de studenten met een positief studieadvies aan het eind van het eerste jaar hun bachelordiploma binnen vier jaar behalen (BSA monitor, 2006). Onduidelijk is waarom deze studenten ook na het eerste jaar vertraging oplopen. Dit onderzoek kan nieuwe theorieën naar voren brengen die wellicht een deel van het lage rendement kunnen verklaren.

Ten tweede is er in alle onderzoeken tot nu toe weinig rekening gehouden met het studentenperspectief. Er is wel gekeken naar de motivatie van de student, maar er is weinig tot

geen rekening gehouden met het feit dat studenten er vaak bewust voor kiezen om vertraging op te lopen. In dit onderzoek wordt getracht die leegte op te vullen.

Ten derde is de urgentie van snel afstuderen voor universiteiten en studenten nog groter geworden door de plannen van het kabinet Rutte-Verhagen. Waar studenten eerder alleen rekening moesten houden met een einde van de basisbeurs na de nominale studietijd, zal er nu een boete worden opgelegd aan langstudeerders. Ook de universiteiten krijgen een extra financiële prikkel, want zij krijgen dezelfde boete opgelegd. (VVD, PVV & CDA, 2010) Onbekend is hoe studenten hierop gaan reageren: passen zij hun studietempo aan? Dit is de eerste keer dat de reactie van studenten in kaart wordt gebracht.

4. Onderzoeksmethode

Interviews

Om dit onderzoek uit te voeren zijn eerst korte interviews gehouden met 25 studenten om mogelijke motieven voor studievertraging te achterhalen. Aan hen werd gevraagd waarom zij eventueel langer studeren, waarom zij denken dat studenten aan de UU hun afstuderen uitstellen en in hoeverre de Universiteit Utrecht iets kan doen om henzelf of andere studenten sneller te laten afstuderen. Een kort verslag van de uitkomsten van elk gesprek is toegevoegd als bijlage 1.

Voorafgaand aan het afnemen van de interviews was al een lijst motieven opgesteld, voorkomend uit de literatuur of uit eigen ervaringen:

- Te onervaren om al te gaan werken (levenservaring opdoen)
- Te jong om al te gaan werken ("ik kan nog lang genoeg werken")
- Het volgen van een tweede studie
- Studeren in het buitenland
- (Extra?) stage lopen/werkervaring opdoen
- Actief bij vereniging (commissies, parttime bestuur)
- Actief in bestuur (fulltime)
- "Genieten van het studentenleven"

Naar aanleiding van de interviews zijn hier de volgende motieven aan toegevoegd:

- Ik vind de arbeidsmarkt te slecht om nu af te studeren
- Ik wil extra vakken volgen
- Ik wil reizen
- Om mijn studie te betalen moet ik er naast werken

Een aantal studenten noemde studiespecifieke factoren voor vertraging, zoals onvoldoende beschikbare plaatsen voor populaire co-schappen, geen rekening houden met wisselende inschrijfdata voor keuzevakken of minor en het volgen een schakeljaar of pre-master om toegelaten te worden tot de master. Dit zijn wel oorzaken van studievertraging, maar hier kiest de student niet vrijwillig of bewust voor: vaak kon dit niet vermeden worden. Datzelfde geldt voor persoonlijke factoren als het overlijden van naasten, deze verwerken we daarom niet in de lijst met motieven.

Pre-test

Aan de hand van de onderzoeksvragen en de resultaten uit de interviews is vervolgens een vragenlijst opgesteld. Deze enquête is getest op ongeveer 15 proefpersonen. Ook is de

vragenlijst besproken met de Raad van Advies en met Felipe Salvé, beleidsmedewerker van de Universiteit Utrecht. Naar aanleiding van deze feedback is de enquête aangepast. Met name de rol van de kabinetsplannen heeft een prominentere plaats in het onderzoek gekregen. De uiteindelijke enquête is toegevoegd als bijlage 2.

Afnemen enquête

De enquête is afgenomen onder 802 proefpersonen van de faculteiten Geesteswetenschappen, Sociale wetenschappen, Geowetenschappen, Bètawetenschappen en Recht, Economie, Bestuur en Organisatie (REBO). De overige faculteiten/colleges zijn buiten beschouwing gebleven, omdat deze faculteiten qua structuur van de opleidingen anders in elkaar zitten en daardoor de resultaten zouden beïnvloeden. Het doel was om 200 studenten uit elk studiejaar (eerste jaar, tweede jaar, derde jaar, master) te ondervragen, representatief verdeeld over de faculteiten.

De enquête is tussen 29 november en 15 december 2010 op papier afgenomen tijdens 32 colleges. Vooraf is een rooster gemaakt met de colleges, waarbij rekening is gehouden met een representatieve verdeling over de studiejaren en de faculteiten. Na anderhalve week enquêteren is dit rooster licht bijgesteld om tot een zo evenwichtig mogelijke verdeling te komen.

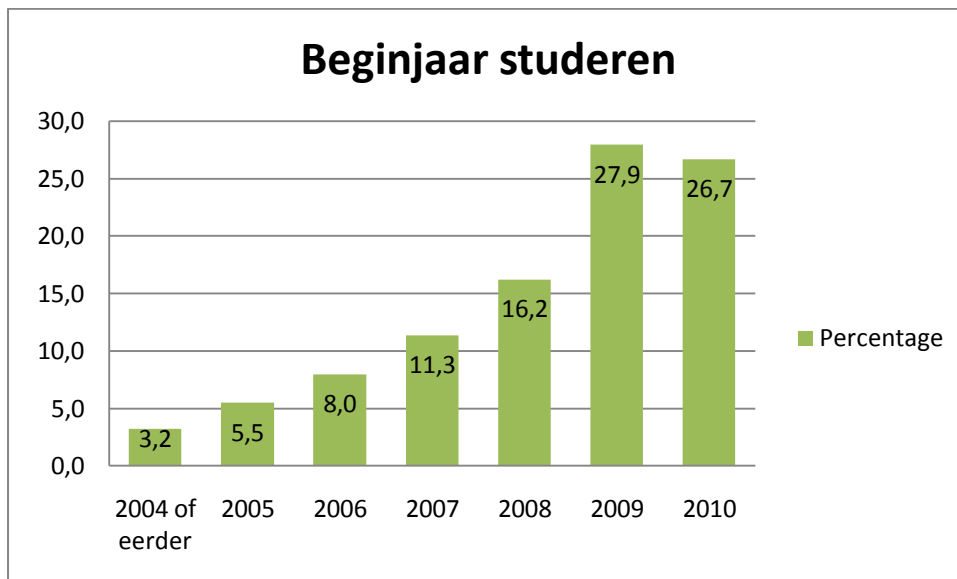
De enquêtes zijn steeds door één of twee OER-bestuursleden bij de ingang van de collegezaal uitgedeeld aan de binnenkomende studenten. Op deze manier was de kans klein dat de student de vragenlijst niet serieus zou willen invullen omdat de student er geen tijd aan wil besteden (het alternatief is immers wachten tot het college begint). Bovendien nam het invullen op deze manier weinig onderwijstijd in beslag.

Een risico van het afnemen van vragenlijsten in collegezalen is dat mensen sociaal wenselijke antwoorden gaan geven, want de setting in de meeste zalen is zo dat de antwoorden goed zichtbaar zijn voor medestudenten. Toch lijkt het erop dat dat bij deze enquête nauwelijks is gebeurd. Veel studenten gaven bijvoorbeeld eerlijk toe dat zij tentamens niet hebben gehaald omdat ze zich niet goed hadden voorbereid of omdat het te moeilijk was. Studenten waren ook af en toe ook erg openhartig als het ging om de open vragen.

5. Analyse

5.1 Beschrijving onderzoeksgroep

De vragenlijst is ingevuld door 802 studenten. Gemiddeld waren zij 21 jaar oud. De vijf jongste respondenten zijn 17 jaar, 10 respondenten zijn ouder dan 30. De oudste respondent is 68 jaar oud. Een meerderheid (55,9 procent) is vrouw, 43,3 procent is man en 0,9 procent (7 respondenten) heeft geen geslacht aangegeven. 690 studenten (86%) zijn bezig met een bachelor, 14% (112 studenten) is masterstudent. De meeste studenten zijn in 2009 of 2010 begonnen met studeren. De verdeling over de jaren is als volgt:

Figuur 1: startjaar studie

Bij de samenstelling van de respondenten is geprobeerd rekening te houden met een representatieve verdeling over de faculteiten. De verhoudingen in het onderzoek komen goed overeen met de werkelijke verhoudingen:

Faculteit	Respondenten		UU	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Betawetenschappen	149	18,6	4710	19,6
Geowetenschappen	108	13,5	2378	9,9
Geesteswetenschappen	216	26,9	6768	28,1
REBO	128	16,0	4557	18,9
Sociale wetenschappen	201	25,1	5651	23,5

Tabel 1: herkomst respondenten per faculteit

De faculteit Geowetenschappen is iets oververtegenwoordigd onder onze respondenten, net als Sociale wetenschappen. Dit gaat ten koste van de andere faculteiten maar de verschillen tussen de gewenste en behaalde percentages zijn nooit groter dan 3,6%.

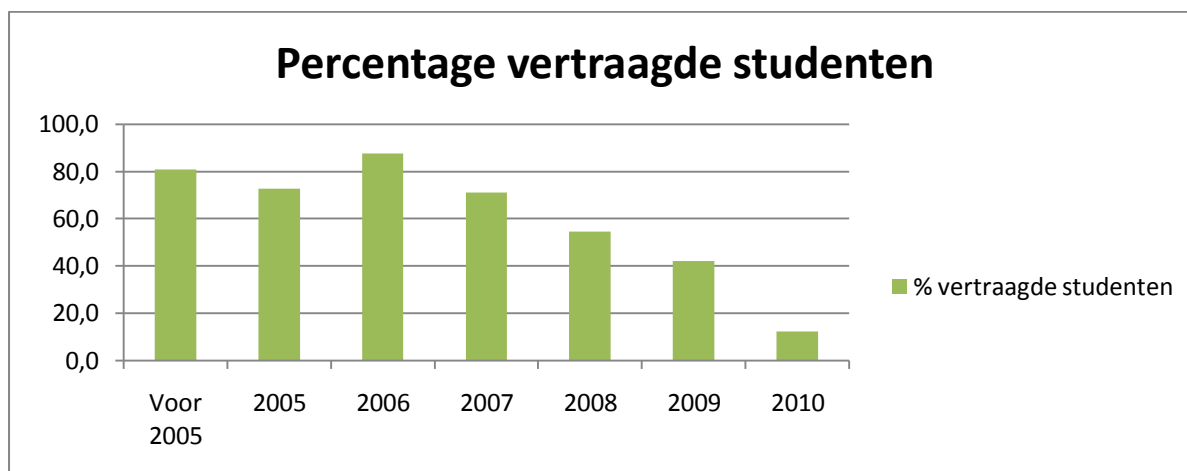
Gemiddeld hebben de studenten tot nu toe 91 studiepunten (ec's) gehaald. Dit aantal verschilt uiteraard per jaar dat de studenten zijn begonnen met studeren (zie tabel 3). Een deel van de standaardafwijking kan worden verklaard doordat niet alle resultaten van het eerste blok al bekend waren. Het totaal aantal studenten in onderstaande tabel komt niet overeen met het totaal aantal studenten in de populatie, omdat niet alle respondenten hebben aangegeven hoeveel studiepunten zij behaald hebben. 36 studenten (4,5%) hebben dit niet ingevuld.

Begin studie	Aantal studenten	Gemiddeld aantal studiepunten	Standaardafwijking
Voor 2005	26	202	91.8
2005	44	213	74.3
2006	64	179	60.6
2007	93	158	48.5
2008	130	114	41.1
2009	224	64	23.3
2010	212	9	6.0

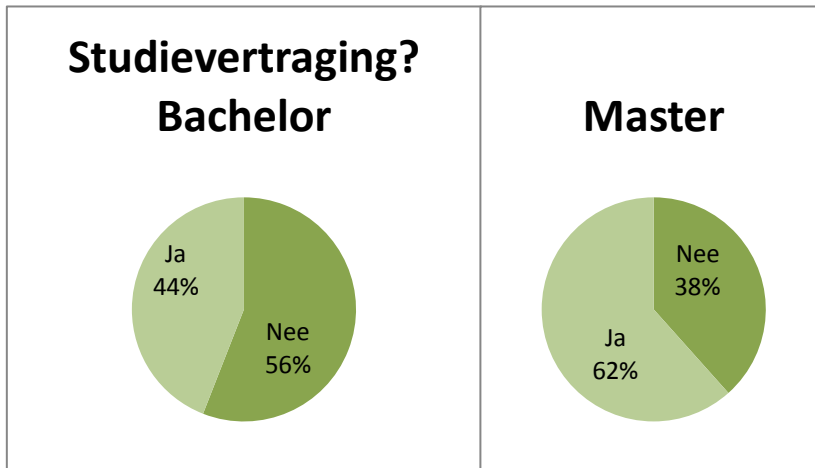
Tabel 2: behaalde studiepunten per jaar dat respondent is begonnen met studeren

5.2 Al opgelopen studievertraging

Van de 802 ondervraagde studenten geeft 46,5% (373 studenten) aan al studievertraging te hebben opgelopen. Wat zijn kenmerken van deze groep? Van de vertraagde studenten is 55% man en 45% vrouw, terwijl in de onderzoeksgroep toch meer vrouwen zitten dan mannen. Gemiddeld zijn de vertraagde studenten 22 jaar oud. Zij hebben ondanks hun vertraging gemiddeld al 112 studiepunten gehaald. Dat het vooral de studenten zijn die al langer studeren is niet alleen logisch beredeneerbaar (zij hebben immers meer tijd gehad om vertraging op te lopen), maar blijkt ook uit de onderzoekscijfers. Het percentage vertraagde studenten loopt uiteen van 87,5% (startjaar studie: 2006) tot 12,3% (2010). Opvallend is dat van de studenten die in 2009 zijn begonnen al 42,0% aangeeft vertraging te hebben (zie figuur 2).

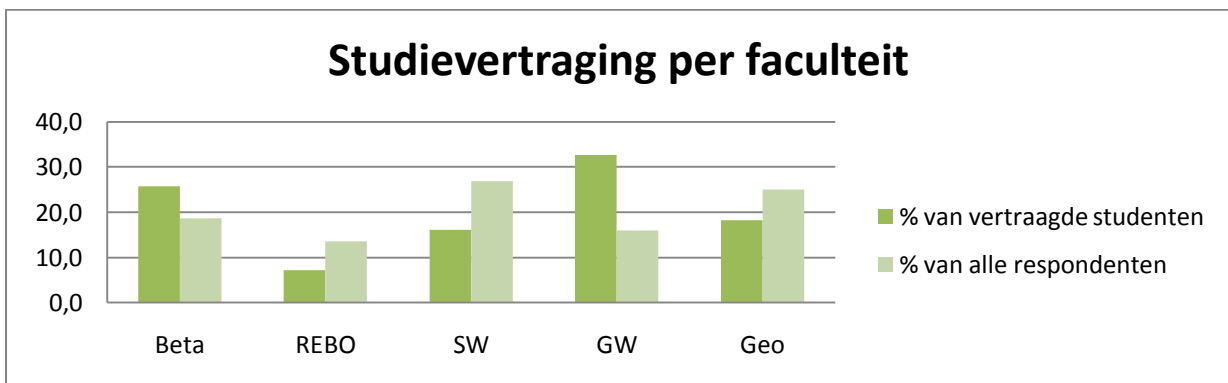
Figuur 2: Percentage vertraagde studenten per startjaar studie

Bachelorstudenten hebben minder vaak vertraging opgelopen dan masterstudenten, zoals blijkt uit figuur 3. Dat is niet heel verrassend, aangezien het percentage vertraagde studenten toeneemt naarmate studenten langer studeren.

Figuur 3: studievertraging van bachelor- en masterstudenten

Er zijn grote verschillen tussen de faculteiten als het gaat om vertraagde studenten.

Figuur 4: studievertraging per faculteit

	Bèta	Geo	GW	REBO	SW	Totaal
01-04	5,4	5,6	2,4	3,2	1,5	3,3
2005	2,7	9,3	8,9	0,8	5,1	5,5
2006	7,4	9,3	10,7	7,2	5,6	8,1
2007	18,9	10,2	11,2	4,8	12,1	11,7
2008	19,6	20,4	19,6	7,2	14,1	16,4
2009	39,9	27,8	23,8	10,4	35,9	28,2
2010	6,1	17,6	23,4	66,4	25,8	26,7

Tabel 3: verdeling studenten over faculteiten per startjaar studie

Zoals figuur 4 laat zien maken studenten van de faculteiten Bèta- en Geesteswetenschappen een groter deel uit van de groep vertraagde studenten dan verwacht mag worden op basis van hun aandeel in de populatie: zij hebben vaker vertraging opgelopen. Dit zou verklaard kunnen worden doordat

binnen een faculteit de verdeling over de jaren niet representatief is (zie figuur 3). Zo maken eerstejaarsstudenten 66,4% uit van alle studenten binnen de faculteit REBO, terwijl dit bij Bètawetenschappen slechts 6,4% is. Aangezien de studenten meer vertraging oplopen naarmate zij langer studeren, is het niet verrassend dat de REBO-studenten weinig vertraging hebben. Overigens wordt het lage aantal eerstejaarsstudenten bij Bètawetenschappen gecompenseerd door een hoog aantal studenten dat in 2009 is begonnen (39,9%). Bij de overige faculteiten is de verdeling een stuk gelijkmatiger.

5.3 Oorzaken voor opgelopen studievertraging

Aan de vertraagde studenten (n = 373) is gevraagd om aan te geven waarom zij vertraging hebben opgelopen. Zij konden meerdere redenen opgeven. De studievertraging komt volgens de studenten voort uit de volgende oorzaken:

Oorzaken	Aantal	Percentage
Ik heb vakken niet gehaald omdat ik me niet goed had voorbereid	147	39.4
Ik heb een verkeerde studiekeuze gemaakt	113	30.3
Persoonlijke omstandigheden	96	25.7
Ik heb vakken niet gehaald omdat ze te moeilijk waren	84	22.5
Ik volg een tweede studie of extra vakken	80	21.4
Ik werk naast mijn studie	75	20.1
Ik was of ben actief bij een vereniging in een commissie of bestuur	59	15.8
Ik wil genieten van het studentenleven	59	15.8
Ik heb gereisd	25	6.7
Ik voel me te onervaren/te jong om al te gaan werken	21	5.6
Ik heb (een extra) stage gelopen	13	3.5
Ik heb gestudeerd in het buitenland	13	3.5
Ik vind de arbeidsmarkt te slecht om nu af te studeren	5	1.3
Anders	38	11.2

Tabel 4: oorzaken voor opgelopen studievertraging

Op de oorzaken die gelden voor meer dan 20% van de vertraagde studenten zal nu dieper in worden gegaan.

Onvoldoende voorbereiding

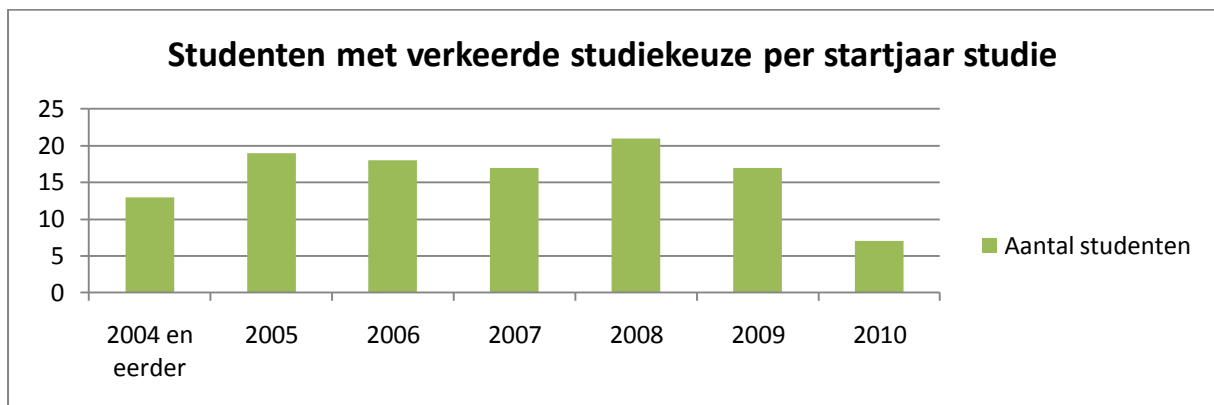
Opvallend is dat de vertraging voor bijna 40% van de studenten (deels) te wijten is aan onvoldoende voorbereiding voor vakken. 66% van deze studenten is man. Een slechte voorbereiding op tentamens wordt vooral vaak genoemd door studenten van de faculteiten Bètawetenschappen en Geowetenschappen. Op beide faculteiten zegt 50% van de vertraagde studenten hierdoor vertraging op te lopen. Dit percentage is fors lager onder vertraagde studenten Geesteswetenschappen (34,4%), REBO (22,2%) en Sociale Wetenschappen (28,3%).

Deze studenten geven ook vaker aan vakken niet gehaald te hebben omdat ze te moeilijk waren: 29,9% van de studenten die zich slecht voorbereidt, geeft aan dat vakken soms ook te moeilijk waren. De slechte voorbereiding kan mogelijk verklaard worden door een significant verband met andere motieven. Deze groep zou problemen kunnen hebben met de combinatie van een bijbaan en het studeren: 27,2% geeft aan dat een bijbaan een negatieve invloed heeft gehad op de studievoortgang, tegenover 20,1% in de totale groep

vertraagde studenten. Niet heel verwonderlijk volgen deze studenten minder vaak een tweede studie of extra vakken (10,9% tegenover 21,4% in de totale groep vertraagde studenten) en levert het 'genieten van het studentenleven' bij hen vaker vertraging op (27,2% tegenover 15,8% in de groep vertraagde studenten).

Verkeerde studiekeuze gemaakt

Zo'n 30% van de vertraagde studenten schrijft hun vertraging toe aan het maken van een verkeerde studiekeuze. Ook dit zijn vaker mannen dan vrouwen (58,0% is man). Het aantal studenten dat een verkeerde keuze maakt, is vrij evenwichtig verdeeld over de jaren:

Figuur 5: aantal studenten met verkeerde studiekeuze per startjaar studie

Studenten Geesteswetenschappen blijken vaker een verkeerde studiekeuze gemaakt te hebben dan studenten van andere faculteiten. Studenten REBO en Sociale Wetenschappen hebben het minst vaak een verkeerde studiekeuze gemaakt.

Over het algemeen is de verkeerde studiekeuze de meest bepalende reden voor de opgelopen vertraging van deze studenten: studenten die dit opgeven als reden, hebben minder vaak ook andere redenen voor hun vertraging. Een verband tussen het maken van een verkeerde studiekeuze en een ander motief is alleen te vinden met het niet goed voorbereiden op vakken.

Persoonlijke omstandigheden

Een op de vier vertraagde studenten wijt hun vertraging aan persoonlijke omstandigheden. Genoemd zijn onder andere ziekte, dyslexie, ADD en het overlijden van een familielid. Iets meer vrouwen (52,6%) dan mannen lopen studievertraging op als gevolg van persoonlijke omstandigheden. Zij studeren opvallend vaak aan de faculteiten Bètawetenschappen en Geesteswetenschappen en relatief weinig bij REBO. Er is een significant negatief verband met het volgen van een tweede studie of extra vakken: mensen die vertraging oplopen door persoonlijke omstandigheden, noemen zelden als reden voor vertraging ook het volgen van een tweede studie of extra vakken.

Vakken te moeilijk

Vakken die zo moeilijk zijn dat studenten er studievertraging door oplopen komen relatief vaak voor binnen de Bèta-faculteit. 34,4% van de vertraagde studenten van deze faculteit noemt dit als oorzaak. Slechts 17,7% van de respondenten die aangeeft dat vakken te moeilijk waren, is vrouw. Dat kan te maken hebben met het aandeel van Bètawetenschappen waar ook meer mannen studeren. Er is een voor de hand liggend significant negatief verband met het volgen van een tweede studie of extra vakken: mensen die vakken niet halen omdat ze deze vakken te moeilijk vinden, geven zelden ook het volgen van een tweede studie of extra vakken op als reden voor vertraging.

Ik volg een tweede studie of extra vakken

De studenten die een tweede studie of extra vakken volgen zijn iets ouder dan de andere vertraagde studenten: gemiddeld zijn zij 23 jaar oud. Zij zijn vooral begonnen met studeren in 2006, 2007 en 2008 (elk jaar bevat meer dan 20% van deze fanatieke studenten). Gemiddeld hebben zij al 169 studiepunten. Ter vergelijking: het gemiddelde onder alle respondenten is 91 studiepunten en onder de vertraagde studenten 112 studiepunten.

Een significant verband met andere oorzaken is te vinden met werken naast de studie: de studenten die extra studeren noemen hun bijbaan ook iets vaker als reden voor studievertraging. Een negatief verband bestaat met vakken niet halen door een slechte voorbereiding en omdat ze te moeilijk waren: dit komt minder voor bij deze groep studenten. Dat geldt ook voor persoonlijke omstandigheden; wat enigszins voor de hand ligt: de drempel voor studenten die te maken hebben met bijvoorbeeld een chronische ziekte om een tweede studie te volgen ligt hoger dan voor andere studenten, omdat zij al meer moeite hebben om hun normale programma te volgen.

Ik werk naast mijn studie

Vooraf de studenten die al wat langer studeren geven aan vertraging op te lopen doordat zij werken naast de studie. Bijna tweederde van deze studenten is in 2007 of eerder begonnen met studeren. Dat is verklaarbaar, want na vier of vijf jaar krijgen deze studenten geen studiefinanciering meer. De gemiddelde leeftijd van deze studenten is bijna 24 jaar en zij hebben gemiddeld 126 studiepunten gehaald.

Er is een significant verband met twee andere oorzaken. Studenten die vertraging oplopen doordat zij werken naast de studie hebben zich vaker niet goed voorbereid voor vakken en volgen vaker extra vakken of een tweede studie.

Anders, namelijk...

Door 38 studenten is een verklaring voor hun studievertraging gegeven die niet onder een van de andere motieven geschaard kon worden. Een analyse van de antwoorden laat zien dat deze redenen in een aantal categorieën onderverdeeld kunnen worden:

- Redenen die gerelateerd zijn aan de studie. Dit kan te maken hebben met de organisatie daarvan (bijvoorbeeld een veranderend curriculum of het moeten volgen van extra vakken om toegelaten te worden tot een master), met keuzes (bijvoorbeeld een keuzevak dat niet aan de verwachtingen voldoet of het niet kunnen kiezen van een scriptieonderwerp) en met de inhoud van de studie (vakken die niet interessant zijn of juist te intensief).
- Redenen die gerelateerd zijn aan de student. Dit kan te maken hebben met andere bezigheden naast de studie (variërend van een eigen bedrijf tot topsport of een intensieve hobby) of karaktereigenschappen ('gewoon te lui' zoals diverse studenten eerlijk toegaven).
- een restcategorie. Hieronder vielen bijvoorbeeld 'ruzie met de bureaucratie van de UU', ontgroening tijdens een herkansing of veel reistijd.

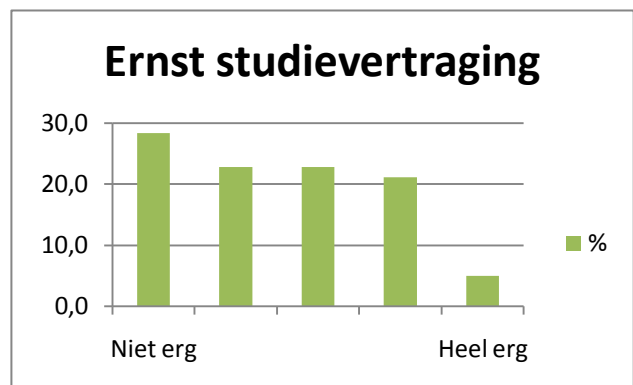
De enige reden die vaker dan 3 keer werd genoemd was een gebrek aan motivatie bij de student, ook wel omschreven als 'ik had geen zin' of 'ik was lui'.

Overigens zijn er op deze vraag ook veel antwoorden gegeven die bij de verwerking zijn verplaatst naar een van de bovengenoemde keuzemogelijkheden. Zo zijn ziekte, handicap (dyslexie) en familieomstandigheden samengevat als 'persoonlijke omstandigheden'.

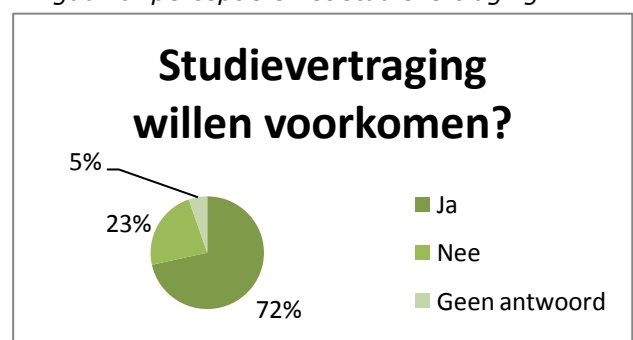
5.4 Ernst studievertraging

Op de vraag hoe erg de student het vindt dat hij of zij vertraging heeft opgelopen wordt wisselend geantwoord, zie figuur 6. Opvallend is dat 51,1% van de vertraagde studenten aangeeft dit niet erg te vinden.

Aan de vertraagde studenten is ook gevraagd of zij studievertraging hadden willen voorkomen. 267 studenten (71,6%) stemden hier mee in, 86 studenten (23,1%) had de vertraging niet willen voorkomen en 20 studenten (5,4%) hebben deze vraag niet beantwoord.

Figuur 6: perceptie ernst studievertraging

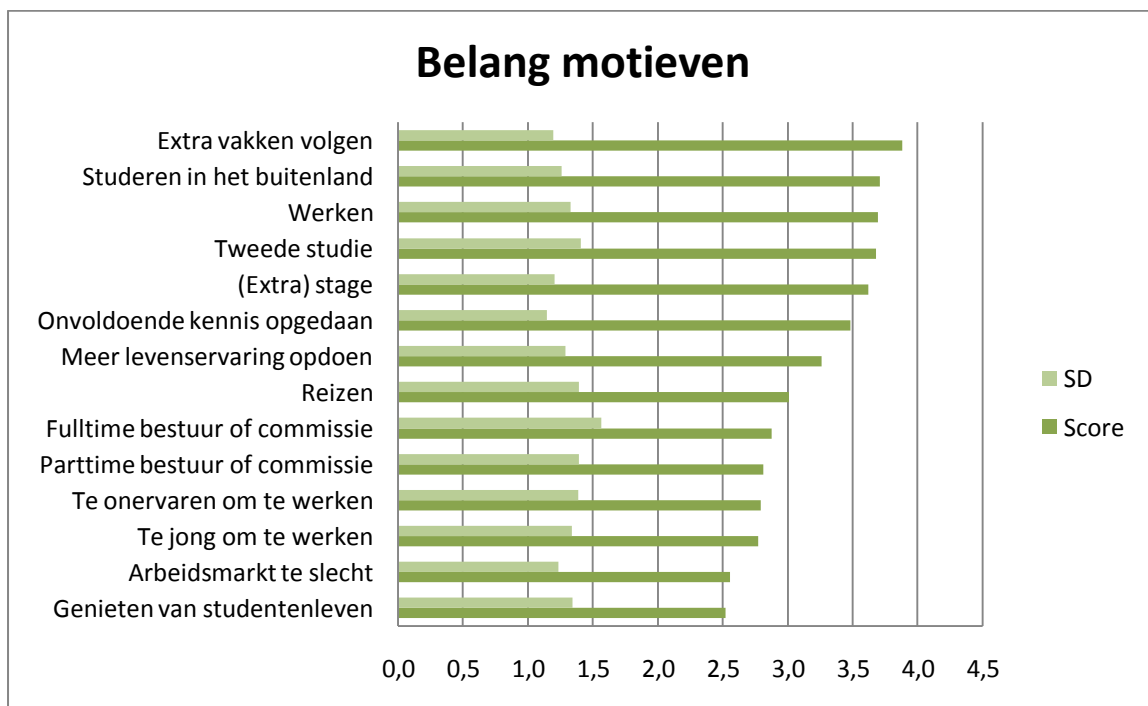
Figuur 7: studievertraging willen voorkomen?

5.5 Motieven voor studievertraging

Doel van dit onderzoek was niet alleen om te onderzoeken waarom studenten al vertraging hebben opgelopen, maar ook om het belang te achterhalen dat zij hechten aan verschillende redenen voor vertraging. Dit kan een indicatie zijn van de op te lopen vertraging in de toekomst. Bovendien kan hier rekening mee gehouden worden bij de ontwikkeling van nieuwe rendementverbeterende maatregelen.

De studenten hebben veertien motieven voor vertraging voorgelegd gekregen. Deze hadden als overeenkomst dat deze voortkomen uit een bewuste keuze van de student. Een student kiest er niet voor om een verkeerde studiekeuze te maken of om ziek te worden, maar kan er wel voor kiezen om het afstuderen uit te stellen omdat hij extra vakken wil volgen, naar het buitenland gaat of een bestuursjaar wil doen.

De studenten beoordeelden de veertien motieven op een schaal van 1 tot 5 waarbij 1 stond voor 'niet belangrijk' en 5 stond voor 'erg belangrijk'. De scores staan in onderstaande grafiek. Het bovenste (kortere) balkje achter elk motief geeft de standaardafwijking van de antwoorden aan; dit geeft aan hoever de gegeven scores uit elkaar lagen. De onderste balk geeft de gemiddelde score van de respondenten aan.

Figuur 8: belang dat studenten hechten aan motieven voor studievertraging

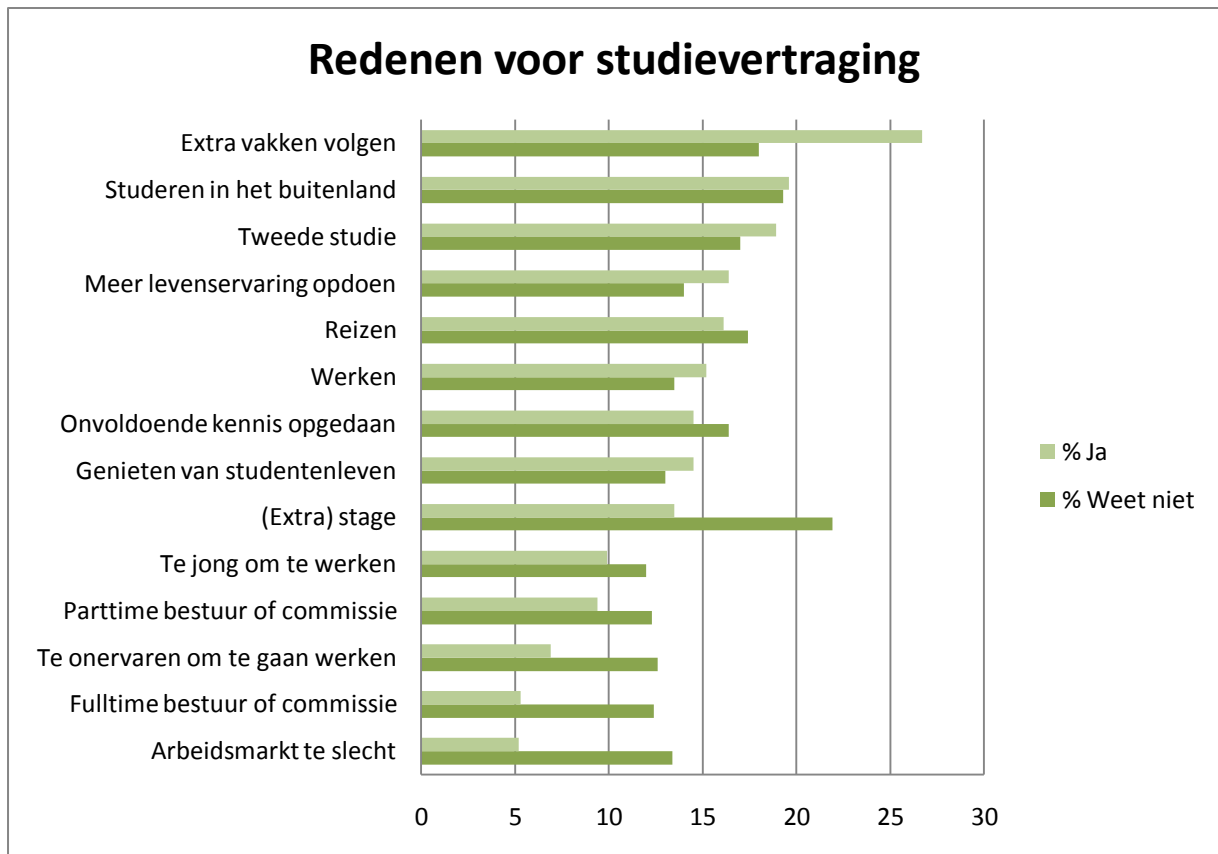
De belangrijkste of meest geldige redenen voor studenten om vertraging op te lopen blijken studiegerelateerd te zijn. Het volgen van extra vakken, studeren in het buitenland, een tweede studie en een (extra) stage scoren gemiddeld meer dan een 3,5 op een schaal van 1 tot 5. Ook werken wordt gezien als een geldige reden. Studenten hebben daarnaast het gevoel dat ze niet genoeg kennis en (levens)ervaring opdoen tijdens hun studie.

Vertraagde en niet vertraagde studenten hebben verschillende oordelen over deze motieven. Het meest significante verschil is te vinden in de waardering voor een parttime bestuursfunctie of commissie. Studenten met studievertraging hechten hier meer waarde aan: ze vinden dit een geldig motief om studievertraging op te lopen. Andere significante verschillen gelden voor vertraging door het lopen van een stage, studeren in het buitenland en reizen, wat iets belangrijker wordt gevonden door studenten zonder vertraging. Daarentegen worden een fulltime bestuursfunctie en genieten van het studentenleven belangrijker gevonden door studenten met vertraging. Samenvattend kan gesteld worden dat studenten met vertraging meer waarde hechten aan nevenactiviteiten die niet direct studiegerelateerd zijn dan studenten zonder vertraging.

Ook bij deze vraag was het mogelijk om een andere reden op te geven dan de veertien genoemde motieven. Hiervan is 94 keer gebruik gemaakt. Ondanks de uitleg voorafgaand aan de vraag dat het hierbij ging om motieven voor *gekozen* studievertraging, bleken voornamelijk motieven genoemd te worden als ziekte (25x), persoonlijke omstandigheden (10x), verkeerde studiekeuze (9x), handicap (7x), familieomstandigheden (4x), het niet halen van vakken (4x) en het krijgen van kinderen, al dan niet als alleenstaande moeder (3x). Dit zijn uiteraard redenen voor studievertraging, maar als student kies je hier over het algemeen niet bewust vooraf voor: het overkomt de student.

Keuzes die wel genoemd werden waren het volgen van extra vakken (4x). Dit stond ook in de motieven, maar deze studenten voelden zich blijkbaar niet aangesproken door het motief en gaven drie keer een toelichting waarom ze deze extra vakken gevolgd hadden. Zes keer werden 'andere bezigheden' genoemd, waarvan vijf keer sporten. Twee keer werd een eigen bedrijf genoemd. De overige genoemde motieven kwamen minder dan 3 keer voor of waren niet gespecificeerd (studenten gaven antwoorden als 'privé' en 'anders').

Aan alle respondenten is vervolgens gevraagd om aan te geven of zij door de eerder genoemde redenen studievertraging op lopen. De studenten kregen veertien motieven voorgelegd met de vraag of zij dachten hierdoor vertraging op te lopen. Mogelijke antwoordmogelijkheden waren 'ja', 'nee' en 'weet niet'. Vooral eerstejaars studenten hebben veel gebruik gemaakt van de mogelijkheid om 'weet niet' te antwoorden; zo bleek 51,9% van de 'weet niet'-antwoorden op 'ik wil extra vakken volgen' van eerstejaars studenten te komen. Dit antwoord kan vaak geïnterpreteerd worden als 'misschien, maar dat weet ik nu nog niet'. Daarom is dit antwoord ook weergegeven in figuur 9.

Figuur 9: redenen voor studenten om studievertraging op te lopen

Iets meer dan één op de vier studenten heeft al vertraging opgelopen of verwacht vertraging te krijgen door het volgen van extra vakken. Dit is veruit de meest genoemde reden. Van deze 197 studenten blijkt 24,9% al vertraging opgelopen te hebben door het volgen van een tweede studie of extra vakken.

Iets minder dan één op de vijf studenten denkt later af te studeren door studeren in het buitenland. Ondanks de hoge kosten blijft het volgen van een tweede studie voor 18,9% van de studenten reden om vertraging op te lopen. Deze studiegerelateerde motieven werden door studenten ook als geldige redenen gezien om vertraging op te lopen.

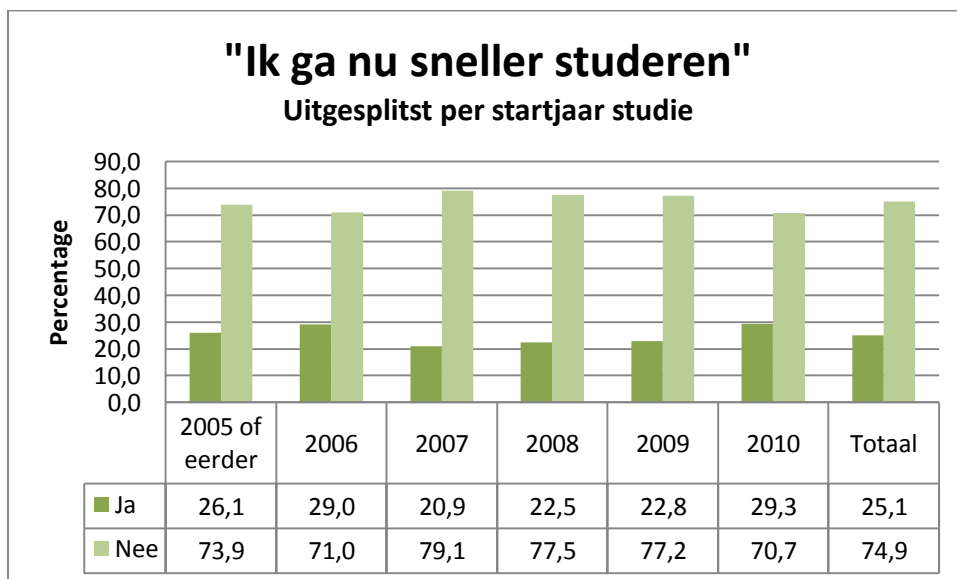
Minder studiegerelateerd zijn de motieven 'meer levenservaring op doen' (16,4% denkt hierdoor vertraging op te lopen) en 'reizen' (16,1% stemt hier mee in). Deze motieven scoorden een stuk lager toen gevraagd werd of studenten dit als een belangrijke of geldige reden voor vertraging zagen. Ondanks de recessie blijkt de arbeidsmarkt geen grote rol te spelen in de keuze van studenten om studievertraging op te lopen. Bij slechts één op de twintig studenten speelt dit een rol.

Opvallend is de hoge 'weet niet'-respons op het volgen van een (extra) stage. 77,6% van deze respondenten blijkt in 2009 of 2010 te zijn begonnen met studeren. Zij zijn wellicht nog niet op de hoogte van stagemogelijkheden en hebben daarom 'weet niet' geantwoord op deze vraag.

5.6 Gevolgen kabinetsplannen

Dit kabinet heeft in het regeerakkoord plannen opgenomen die lang studeren onaantrekkelijker maken. Studenten die langer studeren, moeten een boete betalen. Deze boete wordt ook opgelegd aan de universiteiten. In hoeverre beïnvloedt dit de huidige studenten aan de UU?

25,2% van alle studenten zegt door deze maatregelen sneller te gaan studeren. Dit percentage is het hoogste onder studenten die in 2010 zijn begonnen en onder studenten die in 2006 zijn begonnen met studeren. Dit zou verklaard kunnen worden doordat studenten die in 2006 zijn begonnen nu aan het einde van hun nominale studieduur komen en zij zijn daardoor de groep die als eerste geraakt worden door de maatregelen. De studenten die in 2010 zijn begonnen realiseren zich wellicht meer dat zij daadwerkelijk nog het verschil kunnen maken als zij sneller gaan studeren. Studenten uit eerdere jaren hebben daarentegen vaak al vertraging opgelopen en voor hen zou het dus al 'te laat' kunnen zijn. Van de studenten die zeggen vertraging opgelopen te hebben, denkt 22,7% sneller te gaan studeren door deze bezuinigingsmaatregelen.

Figuur 10: percentage studenten dat zegt sneller te gaan studeren door kabinetsplannen

23 studenten (2,9%) geeft aan dat zij overwegen te stoppen met studeren. 14 van hen hebben al vertraging opgelopen. Deze studenten hebben weinig onderscheidende kenmerken ten opzichte van de gehele populatie, wat ook komt doordat het een zeer kleine groep is. Er zijn meer mannen dan vrouwen: 65,2% is man. Zij zijn niet opvallend ouder of jonger dan respondenten die niet overwegen te stoppen. Een kwart is pas in 2010 begonnen met studeren, 30% in 2009 en de overige studenten zijn verspreid over de jaren 2004 t/m

2008. Twee studenten uit deze groep hebben al zeer veel studiepunten gehaald: respectievelijk 200 en 315. De studenten zijn gelijk verdeeld over de faculteiten, met Geesteswetenschappen als uitzondering: studenten van deze faculteit overwegen vaker te stoppen met studeren.

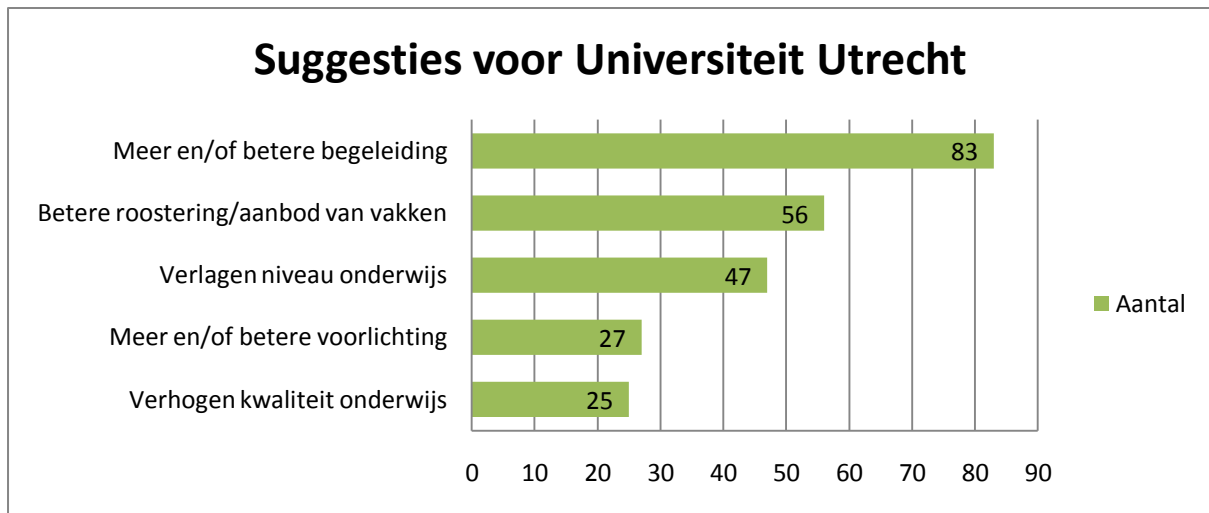
Van alle respondenten geeft 8,8% (67 studenten) aan dat zij, nu zij op de hoogte zijn van deze plannen, liever een andere studie waren gaan doen. Dit percentage ligt fors hoger onder vertrapte studenten: 12,4% oftewel één op de acht vertrapte studenten was liever een andere studie gaan doen. Studenten van de faculteit Geesteswetenschappen maken een opvallend groot deel uit van deze groep: één op de drie studenten die aangeeft liever een andere studie gekozen te hebben komt van deze faculteit. Van de niet-vertrapte studenten geeft 5,6% aan liever een andere studie gekozen te hebben.

Van alle respondenten waren er 20 studenten (2,5%) helemaal niet gaan studeren als ze dit eerder hadden geweten. 12 van hen (60%) hebben al studieovertraging. Van deze studenten is nog eens 60% man. Zes studenten hebben al meer dan 100 studiepunten gehaald.

Van alle respondenten geeft 14,1% (113 studenten) aan dat zij hadden gezorgd voor minder overtraging, als zij deze plannen eerder hadden geweten. Onder vertrapte studenten ligt dit percentage nog een stuk hoger: 26% van de vertrapte studenten had liever gezorgd voor minder overtraging. De studenten die aangeven dat zij liever minder overtraging hadden opgelopen, hebben hun overtraging vaker opgelopen door werken naast hun studie en door reizen. Zij hebben iets vaker een verkeerde studiekeuze gemaakt. Zij hebben minder vaak overtraging opgelopen doordat zij tentamens onvoldoende voorbereid hadden.

5.7 Suggesties voor beleid UU

Ter afsluiting is aan de respondenten gevraagd wat de Universiteit Utrecht zou kunnen doen om te zorgen dat zij minder studieovertraging oplopen. Meer dan de helft van de respondenten (456 studenten) had geen suggesties. Vanuit de overige studenten kwamen 366 suggesties. De vijf suggesties die meer dan 25 keer zijn genoemd zullen verder worden toegelicht (zie ook figuur 11).

Figuur 11: de vijf meestgenoemde suggesties voor de Universiteit Utrecht

83 studenten geven aan dat betere begeleiding zou kunnen helpen. Een aantal studenten is daarin specifiek. Zij hebben behoefte aan betere tutores, studieadviseurs en betere begeleiding in het eerste jaar.

Betere roostering en een beter aanbod van vakken werd door meer dan 50 studenten genoemd. Het gaat hier om het beter op elkaar afstemmen van timeslots en het vaker geven van vakken, zeker verplichte vakken, waardoor planning makkelijker wordt.

5,9% van de respondenten (47 studenten) wijst op de mogelijkheid om de kwaliteit van het onderwijs te verlagen. InHolland is hierbij regelmatig genoemd als voorbeeld. Het grootste deel geeft ook meteen aan dat ze dit niet als een serieuze optie zien.

Met meer en/of betere voorlichting doelen studenten onder andere op voorlichting over de inhoud van de studie, de masters, arbeidsmarkt (wat kan ik met mijn studie) en procedures binnen de universiteit. 27 studenten gaven aan dat dit beter zou kunnen.

Tot slot geven 25 studenten aan dat zij sneller zouden afstuderen als de kwaliteit van het onderwijs beter zou zijn.

De andere 128 suggesties waren als volgt:

Suggestie	Aantal
Meer herkansingen	21
Meer ruimte voor verbreding (bestuur/stage/buitenland)	21
Overige suggesties	18
Meer contacturen	14
Protesteren tegen kabinetsplannen	13
Bureaucratie Universiteit verminderen	12
Studiespecifiek	11
Financiële steun	11
Persoonlijke suggesties	7

Tabel 10: andere suggesties

Hierbij zijn een aantal interessante opmerkingen gemaakt waar de UU zich wellicht over zou kunnen beraden.

Bij meer ruimte voor verbreding (bestuur/stage/buitenland) wordt vooral genoemd dat er ruimte in de studie gemaakt moeten waarin in deze activiteiten gedaan kunnen worden. Hulp bij het plannen van deze activiteiten zou kunnen zorgen voor minder studievertraging. Ook wordt er een aantal keer genoemd dat er EC's gegeven zouden kunnen worden voor een bestuursfunctie.

Het grootste deel van de studenten met opmerkingen over de bureaucratie van de UU zou graag zien dat inschrijven en het volgen van meer vakken makkelijker wordt. Het gaat dan om flexibele inschrijfperiodes, "minder moeilijk doen" over verlate inschrijvingen en dat het makkelijker wordt om je in te schrijven voor drie of meer vakken, zonder dat daar motivatiebrieven etc. voor geregeld moeten worden.

Onder overige opmerkingen vielen ten slotte onder andere opmerkingen over de harde knip, behoefte aan een cursus tegen uitstelgedrag, het tekort aan computers, selectie aan de poort en de suggestie een motivatiebrief verplicht te stellen.

6. Conclusie

Dit onderzoek kan gezien worden als het eerste representatieve onderzoek onder Utrechtse studenten naar hun motieven voor studievertraging. Ondanks het feit dat de rendementen aan onze universiteit de hoogste zijn van alle Nederlandse universiteiten, heeft iets meer dan de helft van de studenten die langer dan een jaar studeert studievertraging opgelopen. Dit percentage loopt steeds verder op: van de studenten die in 2006 zijn begonnen en die nu dus vier jaar studeren zegt 71% vertraagd te zijn. Zoals ook in eerder onderzoek werd gevonden, hebben mannelijke studenten vaker studievertraging dan vrouwen.

De belangrijkste oorzaken voor de al opgelopen studievertraging zijn het niet halen van vakken doordat studenten zich niet goed voorbereiden (dit geldt voor zo'n 40% van de vertraagde studenten), een verkeerde studiekeuze (30%), persoonlijke omstandigheden (25%), te moeilijke vakken, het volgen van een tweede studie of extra vakken en werken naast de studie (steeds zo'n 20%).

Een meerderheid van de vertraagde studenten geeft aan dat zij het niet erg vinden dat zij studievertraging opgelopen hebben. Bijna een kwart had de vertraging ook niet willen voorkomen.

Als antwoord op de eerste deelvraag ("In hoeverre hebben studenten de intentie om hun studie af te ronden in de nominale studietijd?") kan dus gesteld worden dat veel studenten niet de intentie hebben om nominaal af te studeren. Een deel van de studenten loopt weliswaar vertraging op door redenen buiten hun macht zoals een verkeerde studiekeuze of persoonlijke omstandigheden, maar er zijn ook veel studenten die wel invloed uit kunnen oefenen op de redenen voor vertraging. Dat geldt bijvoorbeeld voor één op de vijf studenten die hun vertraging (mede) toeschrijven aan het volgen van extra vakken of een tweede studie en de 16% die langer studeert door actief te zijn binnen een vereniging. Zij staan langer ingeschreven als student, maar doen in die tijd kennis en ervaring op die zij anders niet verkregen hadden.

Centraal in dit onderzoek staat de vraag waarom studenten vertraging *willen* oplopen. Daarom is aan alle respondenten gevraagd hoe belangrijk of geldig zij een aantal motieven voor studievertraging vinden. De motieven waar de studenten uit konden kiezen waren redenen waarbij er bewust voor studievertraging wordt gekozen. De belangrijkste of meest geldige motieven voor studenten om vertraging op te lopen blijken studiegerelateerd te zijn: het volgen van extra vakken, studeren in het buitenland, een tweede studie en een (extra) stage. Daartussenin staat ook nog 'werken om mijn studie te betalen'. Studenten vinden het daarnaast belangrijk dat studenten op zoek gaan naar meer kennis en (le-

vens)ervaring. Genieten van het studentenleven wordt door de studenten als minst geldige reden voor vertraging gezien. Dit spreekt het beeld tegen dat langstudeerders 'luie studenten' zijn: zij doen juist meer dan de doorsnee student.

Er zijn significante verschillen zichtbaar tussen de vertraagde en niet-vertraagde studenten. Vertraagde studenten vinden de volgende redenen belangrijker:

- Een parttime bestuursfunctie of commissie
- Een fulltime bestuursfunctie
- Genieten van het studentenleven

Studenten zonder vertraging vinden de volgende redenen juist belangrijker dan studenten met vertraging:

- Stage lopen
- Studeren in het buitenland
- Reizen

De meeste studenten denken zelf vertraging op te lopen door het volgen van extra vakken, door studeren in het buitenland en door het volgen van een tweede studie. Eén op de zes studenten wil meer levenservaring op doen en een ongeveer even groot aantal studenten wil reizen en heeft daar wel wat vertraging voor over.

Het grote aantal studenten (bijna één op de vijf ondervraagde studenten) dat denkt vertraging op te lopen door een studie in het buitenland is hierbij opvallend, aangezien dit sterk wordt gestimuleerd vanuit de universiteit. Het is niet op alle faculteiten mogelijk om in het buitenland vakken te volgen zonder vertraging op te lopen. Onze aanbeveling is dan ook om het voor elke student mogelijk te maken een aantal vakken in het buitenland te volgen zonder studievertraging. Wij verwachten dat dit een positieve invloed heeft op zowel het studierendement als het aantal studenten dat naar het buitenland gaat, want het risico op studievertraging zal studenten meer gaan weerhouden om een periode in het buitenland door te brengen.

De kabinetsplannen hebben invloed op de studieplanning van onze respondenten. Eén op de vier studenten zegt sneller te gaan studeren. Dat is een opvallend hoog percentage, aangezien veel studenten tijdens het invullen van de enquête aangaven al zo snel mogelijk te studeren.

Eén op de acht vertraagde studenten was liever een andere studie gaan doen nu zij op de hoogte zijn van deze plannen. Ook hebben zij nu spijt van hun studievertraging: 26% van de vertraagde studenten had liever gezorgd voor minder vertraging. De studenten die aangeven dat zij liever minder vertraging hadden opgelopen, hebben hun vertraging rela-

tief vaak opgelopen door werken naast hun studie, door reizen en door een verkeerde studiekeuze.

De derde deelvraag was "In hoeverre kan de Universiteit Utrecht invloed uitoefenen om deze studenten toch te bewegen eerder af te studeren?". Een aantal suggesties is vaak gedaan. Zo zeggen 83 studenten behoefte te hebben aan meer en/of betere begeleiding, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor de tutoren en studieadviseurs. Meer dan 50 studenten noemen een betere roostering, waarbij zij onder andere doelen op afstemming van timeslots tussen vakken en het niet langer tweejaarlijks aanbieden van vakken. Dat laatste is een concrete suggestie waar de universiteit zeker iets mee zou kunnen doen. Andere concrete suggesties waren meer voorlichting over de arbeidsmarkt en procedures binnen de universiteit, meer herkansingen, flexibelere inschrijfperiodes, een einde aan de harde knip, het gemakkelijker maken om meer dan 3 vakken tegelijk te volgen en het toekennen van EC's voor bestuurswerk.

Onze aanbeveling is om serieus naar deze suggesties te kijken. Vooral de belemmeringen om meerdere vakken tegelijk te volgen dienen beperkt te worden. Relatief veel studenten geven aan extra vakken te willen volgen. Als dat tijdens het reguliere programma kan in plaats van erna kan dit het rendement vergroten.

Samenvattend kan dus gesteld worden dat uit dit onderzoek duidelijk wordt dat de vele studenten die vertraging oplopen niet direct lui zijn: vaak komt dit door (studiegerelateerde) activiteiten waarbij zij nuttige kennis en ervaring opdoen.

De kabinetsplannen kunnen een desastreuze invloed hebben op deze extra activiteiten: studenten geven aan sneller te gaan studeren. Studenten studeren dan wel sneller, maar eenmaal afgestudeerd beschikken zij over minder vaardigheden.

De universiteit kan hierop inspelen door flexibel om te gaan met procedures om het mogelijk te maken extra vakken of een tweede studie te combineren met het normale studieprogramma. Het moet voor elke student mogelijk zijn om naar het buitenland te gaan om daar vakken te volgen zonder vertraging op te lopen: hier kan bij inrichting van het curriculum rekening mee gehouden worden.

7. Discussie

Over het algemeen kan gesteld worden dat 'de gemiddelde student' uit dit onderzoek ook in grote lijnen overeenkomt met de kenmerken van de gemiddelde Utrechtse student. Er is onder andere rekening gehouden met de grootte van de faculteiten, de man-vrouw verhouding, de verhouding bachelor-master en de verdeling over de verschillende studiejaar.

De resultaten worden wellicht enigszins vertekend doordat er geen sprake is van een aselecte steekproef. Alleen studenten die naar colleges gaan hebben deelgenomen aan het onderzoek. Verwacht kan worden dat vooral gemotiveerde studenten naar college gaan en dat deze studenten daardoor minder vaak vertraging oplopen. De meest voorkomende oorzaak voor vertraging is immers dat studenten hun tentamens niet goed voorbereiden, onderdeel van deze voorbereiding is uiteraard het volgen van de colleges. De resultaten van dit onderzoek zullen daarom waarschijnlijk in positieve zin vertekend zijn; in werkelijkheid zullen studenten meer vertraging hebben opgelopen.

Daarnaast is onvoldoende rekening gehouden met de verdeling over de studiejaar *binnen* de faculteiten (zie ook tabel 4 voor de verdeling per jaar waarin de student is begonnen met studeren). Dat zorgt er bijvoorbeeld voor dat bij de faculteit REBO er verhoudingsgewijs veel eerstejaars deelnemen, wat hun resultaten beïnvloedt: zij hebben immers nog amper de kans gehad om studievertraging op te lopen. Door met de verdeling binnen de faculteiten rekening te houden bij het selecteren van de onderzoeksgroep is dit waarschijnlijk te ondervangen, wat daarom een aanbeveling zou zijn voor vervolgonderzoek.

Expliciet benadrukt dient te worden dat dit onderzoek is uitgevoerd onder studenten van de Universiteit Utrecht. Zij zijn niet helemaal representatief voor alle studenten in Nederland. Het studierendement in Utrecht ligt hoger, waardoor in andere steden studenten waarschijnlijk meer vertraging zullen hebben. Het zou interessant zijn als in andere steden een vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd kan worden.

In dit onderzoek is geen onderscheid gemaakt naar de mate van studievertraging. Het maakt niet uit of een student één vak niet heeft gehaald of al vijf jaar bezig is om zijn propedeuse te halen: in dit onderzoek telt de vertraging even zwaar. De oorspronkelijke opzet was om de vertraging te meten door te berekenen hoeveel studiepunten de student nog verwijderd was van het afstuderen en vervolgens te kijken hoelang dat afstuderen nog op zich zou laten wachten. Helaas bleken de antwoorden op de vraag 'wanneer verwacht je af te studeren' niet bruikbaar. Studenten gaven hier soms aan wanneer zij hun bachelor

verwachtten af te ronden en soms de einddatum van hun master. Wij hebben de antwoorden op deze vraag daarom buiten beschouwing gelaten. Bij vervolgonderzoek zou hier rekening mee moeten worden gehouden en zou de mate van studievertraging betrokken kunnen worden.

Tegenover deze beperkingen moet wel gesteld worden dat dit het eerste onderzoek was waarbij gewerkt werd met een lijst van motieven voor studievertraging. Deze methode heeft goed gewerkt: alle motieven bleken ook daadwerkelijk op te gaan voor de studenten in de onderzoeksgroep. Voor vervolgonderzoek zou overwogen kunnen worden om de motieven 'ik voel me te onervaren om te werken' en 'ik vind de arbeidsmarkt te slecht om nu af te studeren' achterwege te laten. Dit is voor relatief weinig studenten (respectievelijk 6,9% en 5,2%) een reden om vertraging op te lopen en studenten vinden dit ook geen geldige of belangrijke redenen. Overwogen zou kunnen worden om de lijst uit te breiden met 'intensieve hobby/sport'. Dit is het meest genoemde 'andere' motief dat niet in de lijst stond opgenomen.

Tot slot zou de vraag gesteld kunnen worden in hoeverre de universiteit beleid zou moeten ontwikkelen dat inspeelt op de eerder genoemde activiteiten die zorgen voor studievertraging. Dit is een keuze van studenten, moeten zij dan ook zelf alle gevolgen dragen? Aangezien wij er echter vanuit gaan dat onze universiteit geen diplomafabriek wil zijn, maar goede academici wil voortbrengen, is ons standpunt dat de universiteit ontwikkeling en ontplooiing van studenten zo veel mogelijk moet stimuleren en ondersteunen.

8.Literatuur

Berg, Muriël van den (2002). *Studeren? (G)een punt! Een kwantitatieve studie naar de voortgang in het Nederlandse wetenschappelijk onderwijs in de periode 1996-2000*. Proefschrift. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.

Berkel, Henk van (2009). *Mogelijkheden tot rendementsverbetering in het hoger onderwijs*. Presentatie tijdens ICLON-symposium over 'rendement' op 12 februari 2009.

Bruinsma, Marjon (2003). *Effectiveness of higher education. Factors that determine outcomes of university education*. Proefschrift. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

College van Bestuur (2006). *BSA Monitor*. Nota universiteitsraad Universiteit Utrecht, nummer 06/322.

College van Bestuur (2008a). *BSA rapportage*. Nota universiteitsraad Universiteit Utrecht, nummer 08/054.

College van Bestuur (2008b). *Analyse rendementen*. Nota universiteitsraad Universiteit Utrecht, nummer 08/075.

Inspectie van het Onderwijs (2010). *Met beide benen op de grond. Onderzoek naar de uitvoeringspraktijk van het bindend studieadvies in het hoger onderwijs*. Utrecht.

Rijksoverheid (2011). *Verdeling budget hoger onderwijs*.

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiering-onderwijs/financiering-hoger-onderwijs/verdeling-budget-hoger-onderwijs>

Geraadpleegd op 17 januari 2011

Rijksuniversiteit Groningen (2006). *Studierendement aan de RUG. Feiten, verklaringen en aanbevelingen*.

<http://www.rug.nl/uocg/kwaliteitszorg/universitair/rendementsrapportage2006.pdf>

Geraadpleegd op 18 december 2010

Universiteit Utrecht (2011). *Het Utrechtse onderwijs*.

<http://www.uu.nl/university/education/NL/hetutrechtseonderwijs/Pages/default.aspx>

Geraadpleegd op 17 januari 2011

VVD, PVV en CDA (2010). Bijlage 2 bij gedoogakkoord VVD-PVV-CDA. 30 september 2010, pagina 15-16.

Bijlage 1: Verslaggeving interviews

Nr.	Studie	Jaar	Redenen vertraging (specifiek/algemeen)	Wat kan de UU doen?
1.	Master Rechten	5 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmarkt te slecht 	Niets
2.	Algemene Sociale Wetenschappen	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurswerk Gevoel onervarenheid 	Geen suggesties
3.	Master Geneeskunde	6 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Reizen Niet ingeloot voor co-schap 	Meer plaatsen stages/co-schappen
4.	Electrotechniek	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Verkeerde studiekeuze Reizen 	Langere vakanties
5.	Rechten	2 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Gedupeerd door wisselende inschrijfdata voor keuzevakken/minor Ervaring opdoen 	Langere bachelor met stage/ buitenlandperiode in curriculum.
6.	Bestuurs- en Organisationswetenschappen	2 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Tweede studie 	Niks
7.	Master Communicatie	4 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Extra onderzoeksstage 	Aantal studiejaren op Europees niveau gelijk trekken
8.	Nederlands	2 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Tweede studie 	Niets
9.	Premaster Technische Natuurkunde	4 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurswerk Reizen 	Vakken meerdere keren per jaar aanbieden
10.	Communicatie	4 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Tweede studie 	
11.	Personeel en Organisatie	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Slechte arbeidsmarkt Vakken niet gehaald 	Actieve begeleiding naar arbeidsmarkt
12.	Geschiedenis	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Extra vakken Overmacht 	Betere hulp bij overmacht
13.	Geschiedenis	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Bestuursfunctie Stage/buitenland Extra vakken/tweede studie Gevoel onervarenheid Persoonlijke omstandigheden 	Ruimte in curriculum voor bestuur/stage/ buitenland, EC's voor bestuur
14.	Rechten	5 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Extra vakken/tweede studie Slechte arbeidsmarkt Stage/studie buitenland 	Voorlichting over belang nevenactiviteiten
15.	American Studies	4 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Extra vakken/tweede studie Bestuurswerk Feesten Persoonlijke omstandigheden Opstartproblemen eerste jaar 	Niets
16.	Informatica	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurswerk Zware studie 	Afschaffen tweejaarlijkse vakken.
17.	Geschiedenis	1 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Financiële drempels (eigen studie betalen) Persoonlijke omstandigheden 	Meer begeleiding (studievaardigheden), voorkomen opstartproblemen
18.	Onbekend	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> Bestuurswerk 	Consequenties vertra-

			<ul style="list-style-type: none"> • Genieten studentenleven • Werken • Ervaring opdoen 	ging duidelijker maken
19.	Onbekend	5 ^e	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurswerk • Tweede studie 	Goed onderwijs
20.	Onbekend	7 ^e	<ul style="list-style-type: none"> • Angst toekomst • Slechte arbeidsmarkt • Tweede studie 	Persoonlijker onderwijs, betere begeleiding en voorlichting
21.	Onbekend	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> • Verbreding 	Niets
22.	Onbekend	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> • Nevenactiviteiten • Extra vakken/studie • Genieten studentenleven • Extra jaar voor voldoen aan toelatingseisen 	Betere aansluiting master
23.	Onbekend	4 ^e	<ul style="list-style-type: none"> • Extra vakken/studie • buitenlandperiode 	Niets
24.	Onbekend	1 ^e	<ul style="list-style-type: none"> • Buitenland • Werken 	Niets
25.	Onbekend	3 ^e	<ul style="list-style-type: none"> • Extra vakken/studie • Genieten studentenleven 	Goed onderwijs

Bijlage 2: Enquête

OER

ONDERWIJS
EVALUATIE
RAPPORT

Stichting Onderwijs Evaluatie Rapport (OER) doet elk jaar onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs van de Universiteit Utrecht. Met deze enquête willen we inzicht krijgen in de redenen van studenten om studievertraging op te lopen. Alvast bedankt voor je medewerking.

Geslacht: m / v

Geboortejaar:

Studie:

In welk jaar ben je begonnen met studeren?

Hoeveel studiepunten heb je tot nu toe gehaald?

1. Heb je studievertraging opgelopen?

Ja / nee Zo nee, ga door naar vraag 5

2. Wat zijn oorzaken voor jouw studievertraging? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik heb een verkeerde studiekeuze gemaakt
- Ik heb vakken niet gehaald omdat ze te moeilijk waren
- Ik heb vakken niet gehaald omdat ik me niet goed had voorbereid
- Ik volg een tweede studie of extra vakken
- Ik heb (een extra) stage gelopen
- Ik heb gestudeerd in het buitenland
- Ik heb gereisd
- Ik werk naast mijn studie

- Ik was of ben actief bij een vereniging in een commissie of bestuur
- Ik voel me te onervaren/te jong om al te gaan werken
- Ik vind de arbeidsmarkt te slecht om nu af te studeren
- Ik wil genieten van het studentenleven
- Persoonlijke omstandigheden
- Anders, namelijk:

.....

3. Wat vind je ervan dat je studievertraging hebt opgelopen?

Niet erg Heel erg

4. Als het had gekund, had je je vertraging dan willen voorkomen?

Ja / nee

5. Wanneer verwacht je af te studeren?

..... - (maand - jaartal) weet ik nog niet

Er zijn allerlei redenen om studievertraging op te lopen. Je haalt vakken niet, besluit om van studie te veranderen of er zijn vervelende privé-omstandigheden. Er zijn echter ook veel studenten die er voor kiezen om studievertraging op te lopen, bijvoorbeeld door iets naast hun studie te doen.

Op de volgende pagina staat een lijst met mogelijke oorzaken voor studievertraging. Wil je per oorzaak aangeven of jij dat een belangrijke, geldige reden vindt om studievertraging op te lopen? Ook vragen we je door welke oorzaken jij al vertraging hebt opgelopen of waardoor jij in de toekomst (misschien) studievertraging krijgt.

6. Oorzaken voor studievertraging

Oorzaak	Ik vind dit een belangrijke/geldige reden					Dit zorgt bij mij voor studievertraging
	mee oneens		mee eens			
Ik voel me te onervaren om al te gaan werken	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik wil meer levenservaring opdoen	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik voel me te jong om al te gaan werken	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik vind de arbeidsmarkt te slecht om nu af te studeren	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik wil een tweede studie volgen	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik wil extra vakken volgen	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik heb nog niet voldoende kennis opgedaan	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik wil (een extra) stage lopen	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik wil studeren in het buitenland	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik wil reizen	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik moet werken om mijn studie te betalen	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik zit in een parttime bestuur of commissie	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik zit in een fulltime bestuur	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik wil genieten van het studentenleven	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet
Ik heb een andere reden, namelijk	☐	☐	☐	☐	☐	Ja / Nee / Weet niet

In het regeerakkoord staan een aantal maatregelen die ongunstig uitpakken voor studenten met studievertraging: “langstudeerders” zullen 3000 euro extra collegegeld moeten betalen en hebben geen recht meer op een OV-jaarkaart. De studiefinanciering in de Masterfase wordt omgezet naar een leenstelsel.

7. Denk je dat jij door deze maatregelen sneller gaat studeren? Ja / nee ik ga stoppen met mijn studie
8. Als je dit eerder had geweten, was je dan een andere studie gaan doen? Ja / nee ik was helemaal niet gaan studeren
 ik had gezorgd voor minder studievertraging
9. Wat zou de Universiteit Utrecht kunnen doen zodat jij sneller afstudeert?

.....
Bedankt voor je medewerking! Wil je op de hoogte blijven van ons onderzoek? Vul dan je e-mailadres in:.....